

Anna Grygorowicz

Trzydzieści lat minęło jak jeden dzień...

Forum Bibliotek Medycznych 5/1 (9), 269-303

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TRZYDZIEŚCI LAT MINĘŁO JAK JEDEN DZIEŃ...

Abstract

The professional problematic conferences organized annually by the academic medical libraries are one of the important and established forms of cooperation between these institutions. They serve to broaden knowledge, exchange experiences, present achievements of individual medical libraries and also create the new initiatives which aim at better fulfilling the needs of the users in a changing time. The paper complements the earlier studies summing up long-term achievements of the Problematic Conferences of Medical Libraries and at the same time it tries to frame their future.

Streszczenie

Organizowane corocznie, przez akademickie biblioteki medyczne, środowiskowe konferencje problemowe są jedną z istotnych i utrwalonych form współpracy pomiędzy tymi instytucjami. Służą poszerzaniu wiedzy, wymianie doświadczeń, prezentowaniu osiągnięć poszczególnych bibliotek o tym profilu, a także wykuwaniu nowych inicjatyw mających na celu coraz lepsze zaspokajanie potrzeb użytkowników w zmieniającej się na przestrzeni lat rzeczywistości. Referat stanowi uzupełnienie wcześniejszych opracowań podsumowujących wieloletni dorobek Konferencji Problemowych Bibliotek Medycznych, a jednocześnie próbuje nakreślić ich przyszłość.

Zacznij tam gdzie jesteś, użyj tego co masz, zrób co możesz... (anonim)

Jubileusze są zawsze okazją do spoglądania w przeszłość i dokonywania bilansu tego, co udało się osiągnąć, które z twórczych inspiracji pojawiających się w minionym okresie udało nam się zmienić w konkretne działania i jakie przyniosły one efekty. Z drugiej strony, kolejne rocznice skłaniają do zastanowienia się, jakie inicjatywy i pomysły, mimo wspaniałych zamierzeń, pozostały tylko w sferze planów i dlaczego. W takich okolicznościach jak dzisiejsza wraca się także myślami do wszystkich, którzy działając dla dobra wspólnego i dokładając swoją przysłowiową cegielkę przyczyniali się do wykucia wspólnych sukcesów i osiągnięcia wyznaczonych celów.

Tak jest i dzisiaj, kiedy to korzystając już po raz kolejny z gościnności Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu rozpoczynamy XXX Jubileuszową Konferencję Problemową Bibliotek Medycznych. Niech więc będzie mi wolno z tej, także wyjątkowej okazji, przedstawić garść jubileuszowych refleksji.

Inicjatywa bliskiej współpracy bibliotek akademii medycznych, która z inspiracji rektora ówczesnej Akademii Medycznej w Gdańsku, prof. dr hab. Mariusza Żydowo, zrodziła się na fali wolnościowego zrywu i w poczuciu odpowiedzialności za jak najlepsze kształcenie przyszłych lekarzy i farmaceutów w trudnych czasach kryzysu, prze-

trwała 30 lat mimo wielu niesprzyjających okoliczności, piętrzących się przeciwności i zawirowań historii. Zapoczątkowało ją zorganizowane w 1981 roku w Gdańsku spotkanie dyrektorów bibliotek głównych ówczesnych akademii medycznych oraz dyrektora Głównej Biblioteki Lekarskiej (GBL). W 1981 roku dyrektorami tych instytucji byli: prof. dr hab. Janusz Kapuścik (Warszawa - GBL), dr Leszek Barg (Wrocław), mgr Danuta Grad (Szczecin), mgr Bolesław Howorka (Poznań), mgr Zofia Jasińska (Lublin), dr Irena Komasa (Warszawa), płk lek. Marian Kowalik (Łódź - WAM) mgr Józefa de Laval (Gdańsk), dr Jan Rafał Olbromski (Białystok), dr Alfred Puzio (Katowice), dr Jerzy Supady (Łódź), mgr Władysław Szot (Kraków). To właśnie oni podjęli zadanie wypracowania takich form i zasad współpracy, by w tamtych niezwykle trudnych czasach możliwa była wymiana informacji oraz doświadczeń pomiędzy bibliotekami i by użytkownicy mieli dostęp do podstawowych źródeł naukowych. To tamto grono dyrektorów-pasjonatów zbudowało model bliskiej i, co ważne, skutecznej współpracy bibliotek medycznych: akademickich, Głównej Biblioteki Lekarskiej, a później także bibliotek instytutowych. Byli to z pewnością bibliotekarze-wizjonerzy o ogromnej wiedzy zawodowej, woli działania, świadomi znaczenia biblioteki w dostarczaniu najnowszej literatury specyficznemu użytkownikowi, działającemu w tak wrażliwej dziedzinie, jaką jest zdrowie i życie człowieka. Dzisiaj mamy to szczęście gościć w naszym gronie uczestników historycznego spotkania z 1981 roku: Panią Dyrektora mgr Józefę de Laval oraz Pana Dyrektora mgr Bolesława Howorkę i cieszyć się ich obecnością jako naszych honorowych gości. Wraz z upływem lat następowały zmiany w gronie dyrektorów bibliotek uczelnianych lecz wzorce wypracowane przez poprzedników były kontynuowane i oto jednym z odległych owoców zasianego przed 30 laty ziarna, ziarna pielęgnowanego skwapliwie przez lata, jest dzisiejsza konferencja.

Dorobek naszych konferencji problemowych przedstawiany był wielokrotnie. W 1993 i 2001 roku uczyniła to dyrektor Józefa de Laval z okazji jubileuszy 10-tej i 20-tej rocznicy współpracy bibliotek medycznych. Konferencje od XX do XXII zostały omówione w referacie zatytułowanym: Konferencja problemowa jako jedna z form współpracy, wygłoszonym w ramach Konferencji Naukowej Bibliotek Medycznych, która miała miejsce w 2003 roku w Bibliotece Głównej ówczesnej Akademii Medycznej w Łodzi. Szczegółowe kalendarium konferencji za lata 1981-2005 wraz z krótką charakterystyką tych zjazdów opracowała dyrektor Dagmara Budek i przedstawiła w czasie konferencji Wzorce współpracy bibliotek naukowych w Polsce, jaka się odbyła w 2005 roku w Uniwersytecie Szczecińskim. XXV konferencja, zorganizowana przez Bibliotekę Główną ówczesnej Akademii Medycznej w Lublinie, była kolejną okazją do podsumowań i refleksji. Tym razem, w referacie jubileuszowym, swoje spożyczenie na dorobek 25 konferencji problemowych przedstawiły panie dyrektor: Renata Bircka i Renata Sławińska.

Czym są dla nas te coroczne spotkania?

W swojej pracy chciałabym przypomnieć, jakie problemy omawialiśmy w trakcie ostatnich pięciu konferencji, ale wcześniej warto jeszcze powiedzieć czym są dla nas te coroczne spotkania. Przede wszystkim stanowią forum, na którym odbywa się merytoryczna dyskusja nad dniem dzisiejszym i przyszłością polskiego bibliotekarstwa medycznego w konfrontacji – z jednej strony – z potrzebami i wyzwaniem, jakie niosą ze sobą zmieniające się potrzeby środowiska, któremu służymy, z drugiej zaś – z dynamicznym rozwojem technologicznym następującym w otaczającej nas rzeczywistości. Są niepowtarzalną okazją do poszerzania wiedzy, wymiany poglądów oraz zdobywania nowych doświadczeń. W przygotowywanych wystąpieniach dzielimy się problemami i trudnościami, jakie towarzyszą nam w codziennej pracy, a przedstawiane przez poszczególne biblioteki rozwiązania dotyczące różnych obszarów działalności chętnie implementujemy w swoich macierzystych księżnicach. To także miejsce gdzie rodzą się nowe pomysły, które następnie staramy się wspólnym wysiłkiem wcielić w życie. Stanowią ważny element budujący naszą tożsamość zawodową.

Organizatorem XXV Jubileuszowej Konferencji o temacie wiodącym Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej była Biblioteka Główna jeszcze wtedy Akademii Medycznej w Lublinie (2006). Zagadnienie szkolenia użytkowników poruszano w przeszłości już kilkakrotnie m.in. w 1986 roku w czasie konferencji, której organizatorem również był ośrodek w Lublinie, a także w Poznaniu w 1998 roku. Temat ten jest bardzo ważny wobec istotnych zmian zachodzących w obszarze wiedzy medycznej oraz na polu błyskawicznie rozwijających się technologii informatycznych, a także wielości źródeł informacji, zarówno tych licencjonowanych, jak i dostępnych w nieprzebranych zasobach Internetu. W trakcie konferencji usłyszeliśmy, jak poszczególne biblioteki realizują zadania w zakresie edukacji użytkowników. W referatach wskazywano na konieczność ustawicznego doksztalcania się bibliotekarzy, bowiem “tylko dobrze wyszkolony zespół bibliotekarzy z powodzeniem realizuje cele dydaktyczne, jakie stoją przed nowoczesną biblioteką naukową”. Po raz pierwszy w czasie konferencji pojawił się problem edukacji przez Internet. Zastosowanie e-learningu, jako nowoczesnej metody kształcenia omówiła dr Anastazja Śniechowska-Karpińska z Lublina, kończąc swoje wystąpienie słowami: “Podsumowując, należy stwierdzić, że w e-learningu tkwi ogromny potencjał, który należałoby jak najszybciej wykorzystać również w bibliotekach naukowych”. Zdanie to z perspektywy dnia dzisiejszego wydaje się zaiste prorocze. Wpisując się w tą tematykę BG AMG przedstawiła swoje doświadczenia związane z przygotowaniem i wdrożeniem, opracowanych w tej Bibliotece, obowiązkowych zajęć ze Szkolenia bibliotecznego online⁸. Autorki referatu omówiły zarówno sam projekt, jak również doświadczenia zdobyte w trakcie pierwszego roku realizacji zajęć dydaktycznych w tej formie. Obecnie 6 bibliotek uczelni medycznych stosuje e-learning do kształcenia użytkowników, w tym także w zakresie

naukowej informacji medycznej, trzy z nich do tego celu wykorzystują platformę Moodle. Niestety nie powiodły się zamiary utworzenia na tej platformie ujednoliconego, wielomodułowego szkolenia, z którego mogłyby korzystać wszystkie biblioteki medyczne. Co prawda:

- pod nadzorem BG UM we Wrocławiu powstały materiały bazowe do szkoleń,
- odbyły się zorganizowane przez BG UM w Łodzi dwudniowe szkolenia z Moodle'a,
- pod koniec ubiegłego roku ponad 30 bibliotekarzy medycznych uczestniczyło w e-learningowym kursie przygotowanym przez Warmińsko-Mazurską Bibliotekę Pedagogiczną w Elblągu również dotyczącym tworzenia zajęć dydaktycznych przy zastosowaniu tego narzędzia,

jednak pomysł współtworzenia przez zainteresowane biblioteki odpowiednich kursów modułowych wciąż pozostaje niezrealizowanym wyzwaniem. Na konieczność kształcenia naszych użytkowników w samodzielnym korzystaniu z informacji naukowej, czyli uczenia ich kompetencji informacyjnych, zwróciła uwagę w swoim referacie dr Barbara Niedźwiedzka z Instytutu Zdrowia Publicznego UJ CM. Również do tego zagadnienia odnosiło się wystąpienie autorek z BG AMG przedstawiające propozycje standardów w zakresie edukacji użytkowników polskich bibliotek medycznych. Niestety, mimo podjętych starań, nie udało się zainteresować decydentów tymi propozycjami i rozpowszechnić przygotowanych standardów.

W 2007 roku Biblioteka Medyczna UJ CM w Krakowie miała zaszczyt współorganizować Warsztaty EAHIL (European Association for Health Information and Libraries). Temat warsztatów brzmiał: Ścieżki do nowych ról: Edukacja, szkolenia i ciągły rozwój bibliotek medycznych i pracowników informacji (PATHWAYS TO NEW ROLES: The Education, Training and Continuing Development of the Health Library & Information Workforce). Wśród międzynarodowego grona referentów byli także przedstawiciele naszego środowiska. Barbara Grała i Witold Kozakiewicz z BG UML przygotowali wystąpienie na temat infobrokerstwa i przeszukiwania ukrytego Internetu, jako nowego zadania dla pracowników oddziału informacji naukowej (Infobroker and Searching the Deep Web - the New Role of Employee of the Department of Medical Scientific Information), dr Jolanta Przyłuska z Biblioteki Instytutu Medycyny Pracy wykazała, jakim wsparciem intelektualnym dla swoich użytkowników są biblioteki medyczne (Medical Library as Intellectual Support for Users), a Agnieszka Czarnecka z BG WUM sprecyzowała, jak powinna być wyposażona biblioteczna pracownia komputerowego przygotowywania tekstów do druku, by można było świadczyć użytkownikom usługi w tym zakresie (Model of Desktop Publishing Services in the Modern Offer of an Academic Library). Braliśmy udział także w sesji posterowej. Swoje plakaty przygotowali bibliotekarze z AM w Krakowie, Lublinie, Szczecinie, Poznaniu, Gdańsku oraz Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi. Udział w europejskim spo-

tkaniu bibliotekarzy medycznych był z pewnością bardzo ciekawym doświadczeniem oraz okazją do poznania jak działają i co robią w obszarze edukacji nasze koleżanki i koledzy z innych krajów.

Rok później (2008) gościła nas Biblioteka Medyczna Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy, a tematem XXVI Konferencji była Naukowa informacja medyczna w Polsce. Biblioteki medyczne wobec potrzeb środowisk medycznych oraz perspektywy ich rozwoju w realiach Unii Europejskiej. Bardzo ciekawy wykład inauguracyjny zatytułowany: Ekologia informacji – sposób na choroby informacyjne? wygłosiła profesor Ewa Głowacka z UMK. W swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na negatywny wpływ, jaki na użytkowników nowoczesnych technologii, szczególnie o niskich kompetencjach informacyjnych, ma nadmiar nieuporządkowanej informacji o różnej wartości. Autorka wskazała na zagrożenia natury psychologicznej, zdrowotnej, prawnej, społecznej i technicznej. Wobec takich niepokojących zjawisk ważne jest szerokie promowanie odpowiedniej kultury informacyjnej, którą właśnie zajmuje się ekologia informacji. Analizuje ona potrzeby informacyjne człowieka oraz relacje pomiędzy informacją a jego zdrowiem fizycznym, psychicznym i społecznym. Wśród poruszanych zagadnień znalazły się także biblioteki cyfrowe oraz repozytoria, które obecnie odgrywają coraz istotniejszą rolę w komunikacji naukowej, przynosząc szybki i masowy przepływ pełnej i wartościowej informacji, skutkując przyspieszeniem cywilizacyjnym i innowacyjnym. W dwóch referatach przygotowanych przez gospodarzy mieliśmy okazję usłyszeć jak współpracę z biblioteką postrzega lekarz – jej użytkownik, a jak współpracę z lekarzem widzi bibliotekarz. Przyglądaliśmy się także potrzebom użytkowników bibliotek medycznych w zakresie dostępu do e-źródeł naukowej informacji medycznej na podstawie statystyki wykorzystania tych źródeł, zastanawiając się jakie są granice inwestowania w dostęp do wiedzy wobec stale rosnących wydatków, jakie ponosimy na zakup baz danych. Pojawił się również temat możliwości pozyskiwania przez biblioteki środków z Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz z Unii Europejskiej, a gospodarze konferencji podzieli się swoim doświadczeniem z realizacji projektu Regionalnego Centrum Informacji Medycznej stworzonego właśnie przy wsparciu funduszy europejskich.

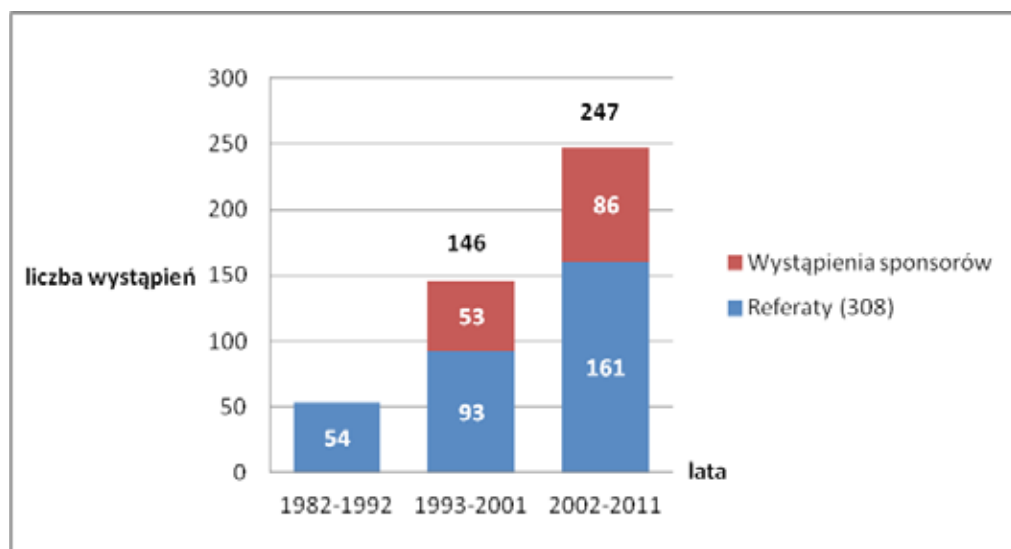
Na XXVII Konferencji zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (2009) powrócił temat edukacji zarówno użytkowników, jak i bibliotekarzy. Problem wykorzystania e-learningu w dydaktyce przedstawił w swoim wystąpieniu doc. dr Zdzisław Szkutnik, zwracając uwagę zarówno na zalety, jak i wady tej metody, a także na konieczność prawidłowej ewaluacji wyników e-szkoleń. Swoje doświadczenia z prowadzenia zajęć dydaktycznych w formie elektronicznej przedstawił ośrodek z Gdańska a Panie Dyrektorki z Lublina i Wrocławia porównały efektywność szkoleń prowadzonych w formie tradycyjnej i elektronicznej. Organizację oraz tematykę szkoleń z zakresu naukowej informacji medycznej dla doktorantów i lekarzy

przedstawiła w swoim referacie Dyrektor Aniela Piotrowicz. To właśnie w czasie tej konferencji zrodził się pomysł stworzenia modułowego szkolenia użytkowników bibliotek przy zastosowaniu e-learningu, o którym wspominałam wyżej. Mieliśmy także możliwość zapoznania ze stanem obecnym bibliotek medycznych w Polsce i ich planami na przyszłość.

Zasoby biblioteczne na wyciągnięcie ręki – model własnościowy a model otwarty – to tematyka naszej XXVIII Konferencji we Wrocławiu (2010). Coraz większa liczba bibliotek medycznych uzyskując nowe, przestrzenne siedziby pozwalające na udostępnianie zbiorów w wolnym dostępie staje przed decyzją wyboru klasyfikacji, według której posiadane książki zostaną ustawione na półkach. Bibliotekarze z Poznania i Szczecina podzielili się swoimi doświadczeniami w tej kwestii, a nowatorski projekt cyfryzacji zbiorów tak, by zawartość półek bibliotecznych znalazła się na pulpitych komputerów, przedstawił ośrodek krakowski. Po raz kolejny powrócił temat bibliotek cyfrowych i digitalizacji zbiorów, m.in. w aspekcie obowiązującego prawa autorskiego oraz repozytoriów i czasopism medycznych publikowanych w ramach ruchu Open Access. Ostatni wygłoszony we Wrocławiu referat zawierał refleksje i doświadczenia bibliotekarzy z Biblioteki Medycznej UJ CM z ponad półtorarocznej współpracy z norweskimi bibliotekarzami medycznymi w ramach projektu MedLibTrain, której owocem jest wspólnie opracowany i opublikowany w języku polskim i angielskim podręcznik „Zostań lepszym nauczycielem kompetencji informacyjnych. Przewodnik nie tylko dla bibliotekarzy medycznych”.

Ubiegłoroczna (2011) XXIX Konferencja odbyła się w Bibliotece Głównej PUM w Szczecinie i dotyczyła strategii kształtowania profilu bibliotekarza medycznego. Po dwóch latach od konferencji w Łodzi pojawił się ponownie temat edukacji, kompetencji i drogi rozwoju zawodowego bibliotekarzy działających w bibliotekach medycznych. Próbę odpowiedzi na pytanie Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy? podjął ośrodek krakowski, skąd pochodziły autorki referatu pod tym właśnie tytułem. Wskazały na istniejące różnice pomiędzy sytuacją bibliotekarzy medycznych w Polsce, Anglii i Norwegii. Zdaniem prelegentek w Polsce brakuje organizacji zrzeszającej nasze środowisko, reprezentującej jego interesy i jednocześnie oferującej liczne i różnorodne profesjonalne kursy i szkolenia, których ukończenie miałyby wpływ na awans zawodowy. Odmiennego zdania była dr Anastazja Śniechowska-Karpińska z Biblioteki lubelskiej, uważała bowiem, iż bibliotekarze medyczni mają wiele różnorodnych możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji “uczestnicząc w konferencjach, kursach i szkoleniach organizowanych przez różne podmioty, na różnych zasadach”. Kolejny istotny problem podjęty w referacie przygotowanym przez Dagmarę Budek i Renatę Klimko z BG PUM to brak jednolitości zasad, według których poszczególne biblioteki sporządzają analizy bibliometryczne dorobku naukowego. Autorki na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 11 bibliotekach uczelni medycznych dokonały bardzo wnikliwej analizy uzyskanych danych. Z przygotowanego opracowania wyni-

ka niestety, iż “rozbieżności dotyczą właściwie wszystkich aspektów wykonywania analiz bibliometrycznych, począwszy od tego, jakie typy publikacji są punktowane, a skończywszy na tym, według jakich zasad”. Wobec powyższego nie można mówić o jakiegokolwiek porównywalności danych przygotowywanych np. na potrzeby Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów czy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Podejmowane w przeszłości próby ujednoczenia tych zasad, m.in. w 2008 roku na spotkaniu w BG PUM, nie przyniosły spodziewanych efektów, podobnie jak liczna korespondencja z CK i MNiSW.

Wykres 1. Wystąpienia na konferencjach w latach 1982- 2011

Trochę statystyki...

Jubileusze sprzyjają podsumowaniom, więc i ja spojrzalam na nasze dotychczasowe spotkania okiem statystyka.

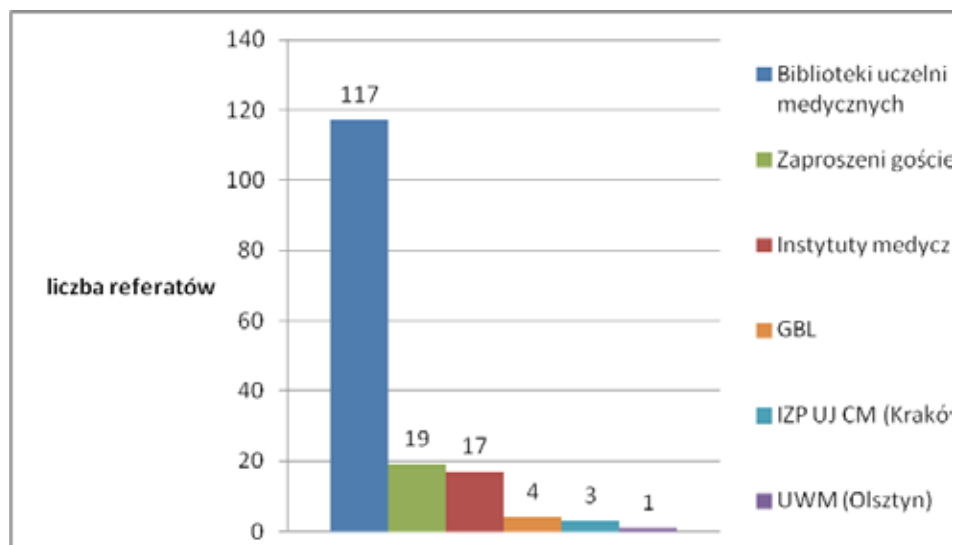
W ramach corocznych konferencji od 1982 roku ogłoszono łącznie 308 referatów, a ich liczba w poszczególnych przedziałach czasowych dynamicznie wzrastała.

Wynika to oczywiście z faktu, iż następujące przemiany ustrojowe wpływały na warunki, w jakich działaliśmy. Z upływem lat pojawiały się nowe możliwości lokalowe, lepiej odpowiadające potrzebom organizowanych spotkań, i nowe drogi finansowania, a nasze władze zgadzały się na uiszczanie opłat konferencyjnych. Już nie musimy, by nakarmić uczestników konferencji, użyczać swoich kartek na mięso ani osobiście robić kanapek lub piec ciast, co do dnia dzisiejszego wspomina się w naszych bibliotekach. Tradycja ta jednak nie zginęła, bo właśnie domowymi frykasami częstowała nas pod-

czas niedawnego spotkania dyrektorów w Poznaniu, Pani Dyrektor Aniela Piotrowicz - a wszystko co przygotowano, bardzo nam smakowało.

Jak widać systematycznie rośnie również liczba wystąpień przedstawicieli producentów lub dostawców licznych produktów dla bibliotek, od zintegrowanych systemów bibliotecznych, poprzez książki i czasopisma drukowane oraz elektroniczne, różnego typu bazy danych i narzędzia informatyczne, po regały kompaktowe i meble biblioteczne. I pomyśleć, że lata temu zaczynaliśmy od współpracy z firmami Lange und Springer, Swets und Zeitlinger czy Stratus.

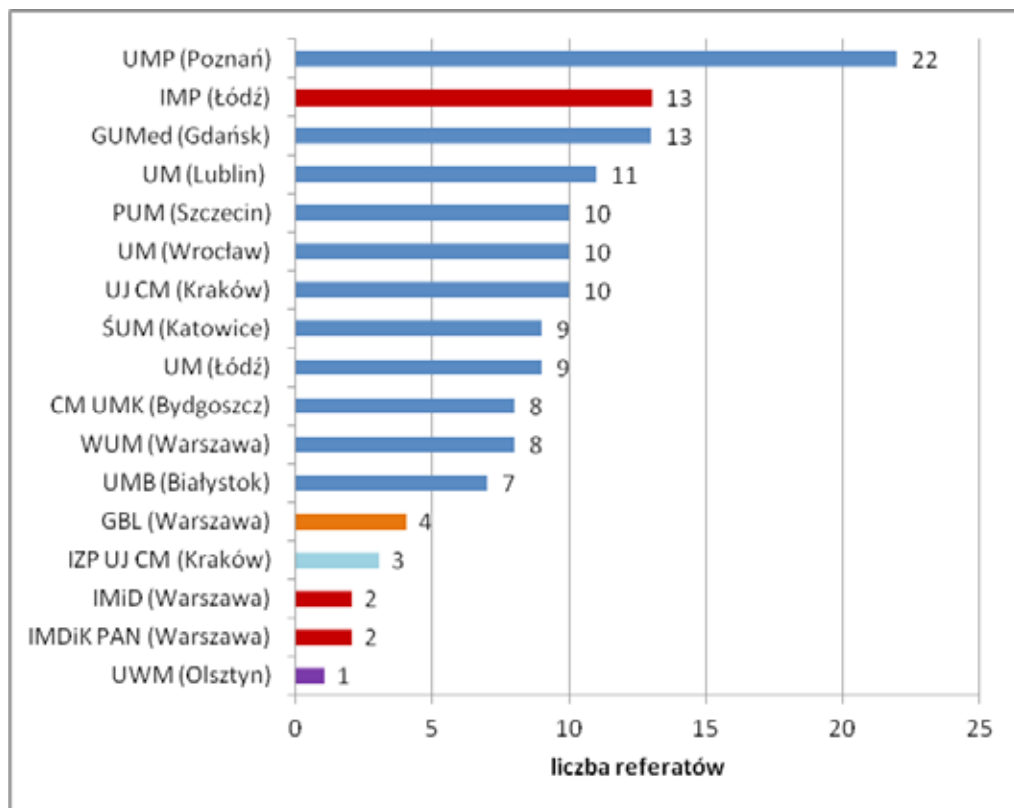
W swojej krótkiej analizie chciałabym bardziej szczegółowo przyjrzeć się konferencjom, które odbyły się pomiędzy rokiem 2002 a 2011, czyli w ostatnich 10-ciu latach. Konferencje trwały najczęściej 2,5 dnia, ale w Poznaniu (2002), Gdańsku (2004) i Warszawie (2003) spotkaliśmy się na 1,5 dnia. Najmniej referatów wygłoszono w Gdańsku w 2004 roku – 12, najwięcej w 2009 w Łodzi – 25. Najwięcej wystąpień osób spoza

Wykres 2. Referaty wygłoszone na konferencjach w latach 2002- 2011 (wg miejsca zatrudnienia autorów)

naszego środowiska było w 2008 roku w Bydgoszczy, bo aż 6. Z łącznej liczby 86 wystąpień sponsorów – najmniej było ich w Gdańsku i Bydgoszczy po 9, a najwięcej, bo aż 19, w Białymstoku.

W ciągu ostatnich 10 naszych zjazdów wysłuchaliśmy łącznie 161 wystąpień (bez referatów zagranicznych autorów wygłoszonych podczas warsztatów EAHIL w Krakowie w 2007 roku).

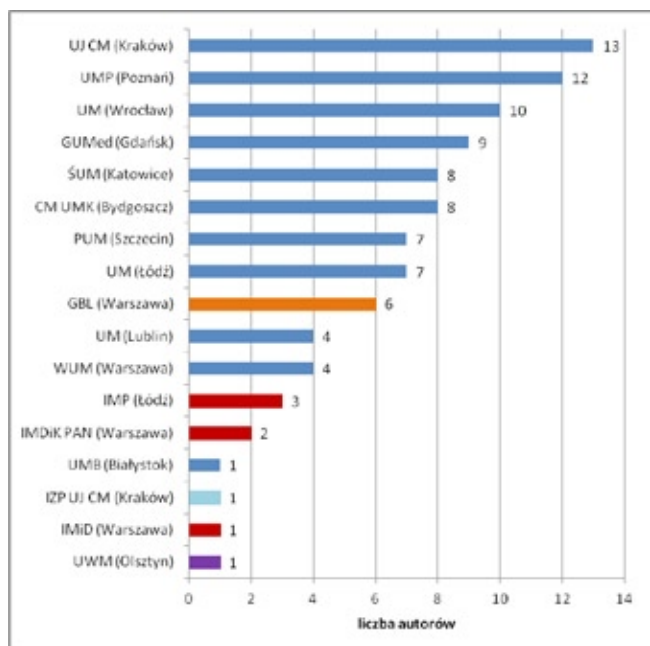

Wykres 3. Aktywność ośrodków na konferencjach w latach 2002 - 2011 (wg liczby referatów)

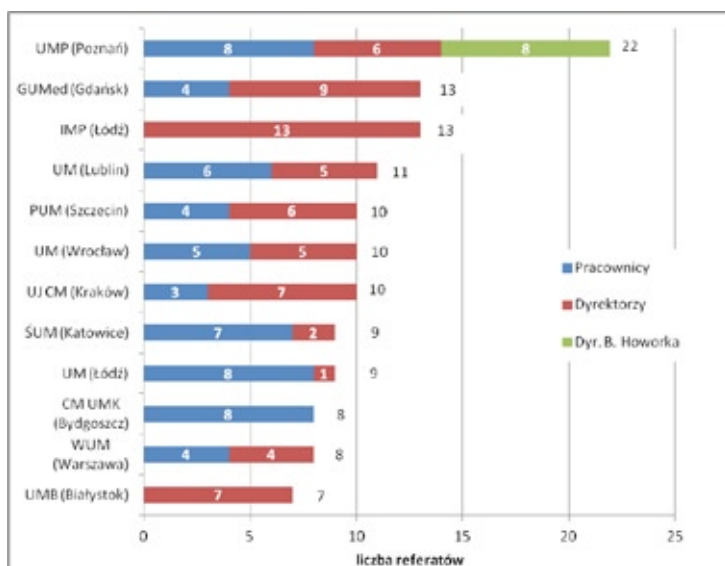
138 referatów powstało w bibliotekach medycznych, z czego 117 przygotowano w uczelniach o tym profilu, 17 w instytutach, a 4 w GBL. Na konferencjach występowali też prelegenci spoza naszego grona, było ich 19, w tym 3 z zagranicy. Co znamienne, fakt bycia organizatorem konferencji często był czynnikiem mobilizującym do przygotowania wielu wypowiedzi. Tak było w przypadku konferencji w Lublinie, Wrocławiu i Szczecinie, gdzie gospodarze przedstawili po 4 referaty.

W ciągu tych ostatnich dziesięciu lat najaktywniejszy był ośrodek w Poznaniu, bowiem przygotował aż 22 wystąpienia, po 13 referatów powstało w BG GUMed oraz w IMP w Łodzi, a 11 – w BG UM w Lublinie.

Łącznie w pisanie referatów było zaangażowanych 97 osób, co w porównaniu z ogólną liczbą bibliotekarzy zatrudnionych w uczelniach medycznych wynoszącą w bieżącym roku – wg uzyskanych danych – 520 osób, oznacza, że co piąty bibliotekarz akademicki był w analizowanym okresie autorem lub współautorem referatu.

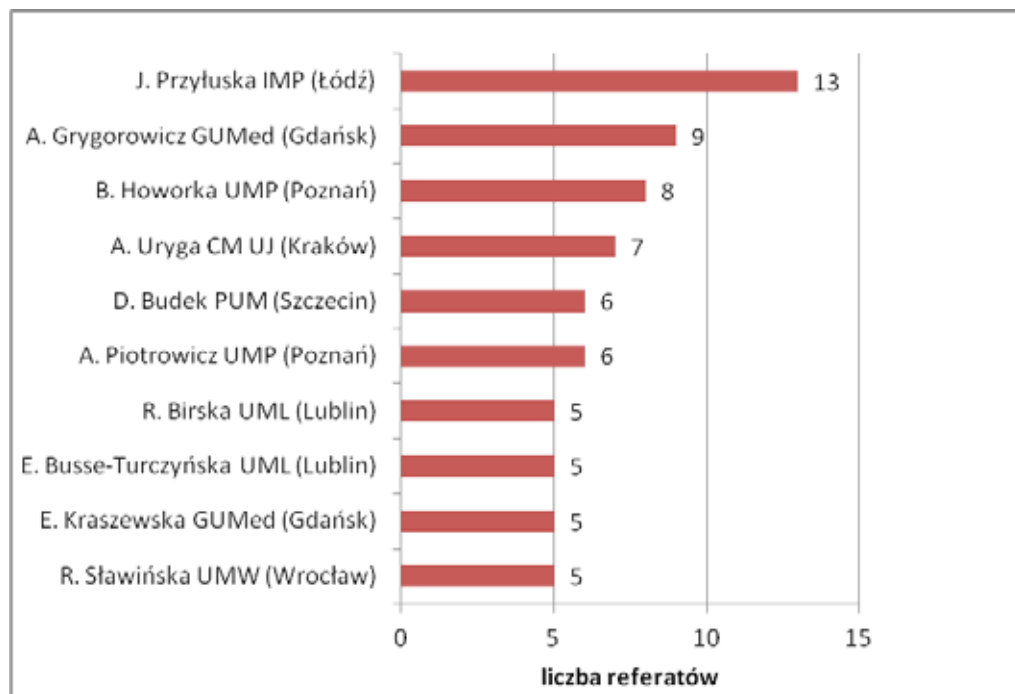

Wykres 4. Aktywność ośrodków na konferencjach w latach 2002 - 2011 (wg liczby autorów z ośrodka)

Wykres 5. Udział osób kierujących bibliotekami w autorstwie referatów prezentowanych na konferencjach w latach 2002 - 2011

Wśród ogólnej liczby autorów najliczniejsze grono stanowią przedstawiciele BM UJ CM z Krakowa – 13 osób, 12 autorów pochodziło z ośrodka poznańskiego, a 10 z wrocławskiego. Aktywność środowiska z pewnością mogłaby być większa, ale i tak cieszy fakt, iż są ośrodki, w których znaczna część zespołu takie zaangażowanie wykazuje.

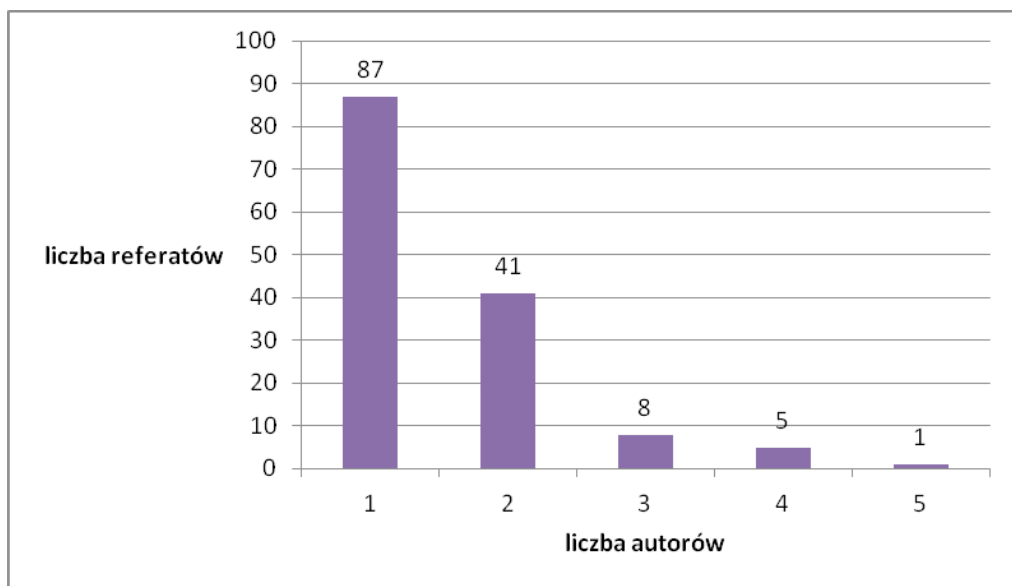

Wykres 6. Najaktywniejsi autorzy referatów prezentowanych na konferencjach w latach 2002 - 2011

Spośród bibliotek instytucyjnych w badanym okresie tylko bibliotekarze z 3 instytucji występowali jako autorzy referatów: Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi oraz warszawskich Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej oraz Matki i Dziecka.

Kolejny wykres pokazuje duże zaangażowanie osób kierujących bibliotekami w powstawanie referatów, co wydaje się jak najbardziej uzasadnione. Należy jednak docenić też takie ośrodki, jak Bydgoszcz, Katowice i Łódź, w których to głównie pracownicy są autorami wystąpień konferencyjnych.

Najaktywniejszych autorów referatów przedstawia wykres 6. Przoduje, czego chyba należało się spodziewać, dr Jolanta Przyłuska z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, której wystąpienia zawsze słuchamy z ogromnym zainteresowaniem i która, możemy

Wykres 7. Liczba referatów na konferencjach w latach 2002 - 2011 wg liczby autorów

to śmiało powiedzieć, jako bibliotekarz medyczny wykazuje wyjątkową aktywność w wielu obszarach działalności zawodowej, w tym również w zakresie publikacji. Nie sposób w tym miejscu nie podkreślić niezmiennego od lat czynnego uczestnictwa w konferencjach Pana Dyrektora Bolesława Howorki. W ostatnim dziesięcioleciu aż ośmiokrotnie wygłaszał przygotowane z najwyższą starannością merytoryczne referaty, przybliżające nam zawilości polskiego prawa, za co my – prawni laicy – jesteśmy Mu niezmiernie wdzięczni.

Jak wynika z ostatniego wykresu zdecydowanie wolimy pisać referaty samodzielnie, w przeciwieństwie do sytuacji, jaka ma miejsce w nauce. O połowę mniej wystąpień miało dwóch autorów, tu pojawiają się duety z Gdańska i Wrocławia oraz para z Lublina i Wrocławia. Bardzo rzadko powstawały prace przygotowane przez wielu autorów.

Spoglądając na dane przytoczone w powyższej krótkiej analizie, należy jednak mocno podkreślić, że istotna jest nie tyle ilość, ale oczywiście jakość wystąpień. Warto też zawsze pamiętać, że na stopień zaangażowania poszczególnych ośrodków w organizację konferencji i przygotowanie wystąpień wpływa wiele czynników. Każda z bibliotek ma przecież inną pozycję w swojej macierzystej instytucji i inaczej zakreślone przez jej władze ramy, w jakich działa. W różnym stopniu obciążona jest także obowiązkami na rzecz innych jednostek swojej uczelni czy instytutu, czy też wymogiem realizacji zajęć dydaktycznych. Każdy z zespołów bibliotecznych ma również inny potencjał

wynikający ze stopnia zmotywowania, obecności lidera, kreatywności, poziomu wykształcenia, wszechstronności, a także liczebności zespołu i jego struktury wiekowej. Każdy z ośrodków ma swoje silne oraz słabsze strony i warto pamiętać, że nie wszyscy się chwalą swoimi osiągnięciami. Ważne jest też, że naszym głównym i podstawowym zadaniem jest zapewnienie dostępu do szerokokorozumianych zbiorów, a nade wszystko bieżący kontakt z użytkownikiem i często trudno pogodzić te codzienne obowiązki z kolejnymi.

Osiągnięcia, owoce, sukcesy

Nie tylko z okazji jubileuszu, ale i na co dzień stwierdzamy, że nasze konferencje przynoszą wymierne korzyści. Należą do nich: Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych w Polskich Bibliotekach Medycznych, polska wersja kartoteki haseł wzorcowych MeSH, której aktualizacje właśnie rozpoczęliśmy, program EXPERTUS® służący do tworzenia bibliografii oraz wspomagający tworzenie analiz bibliometrycznych i sprawozdawczości na rzecz MNiSW, unikalny w skali kraju system wypożyczeń międzybibliotecznych doc@med czy też e-learning szeroko stosowany do realizacji zajęć dydaktycznych i szkoleń użytkowników. Możemy również w pełni współpracować z NUKAT-em, ponieważ MeSH jest jednym z języków haseł przedmiotowych stosowanych w Narodowym Katalogu Centralnym. Mamy także ukazujące się od 2008 roku wspólne czasopismo *Forum Bibliotek Medycznych* (dostępne też online), którego redaktorem naczelnym jest dr Ryszard Żmuda z ośrodka łódzkiego. Zawiera ono – podobnie jak wcześniej *Biuletyn GBL* – artykuły problemowe oraz referaty wygłaszane w ramach naszych konferencji, ale nie tylko. Stanowi wartościowe źródło materiałów szkoleniowo-informacyjnych i jest zapisem historii polskiego bibliotekarstwa medycznego.

Wspólne przedsięwzięcia to zasługa głównie ośrodka w Poznaniu, do którego dołączyły w dalszych latach kolejne, jak Kraków czy Łódź, a miejmy nadzieję, że pojawią się kolejni liderzy środowiskowych inicjatyw.

Trzeba również bardzo mocno podkreślić, że nie do przecenienia jest także sama tradycja konferencji problemowych, już przecież trzydziestoletnia, która buduje prestiż bibliotek medycznych w polskim bibliotekarstwie akademickim.

Tematyka naszych konferencji zawsze była związana z aktualnymi problemami, wobec których stało polskie bibliotekarstwo medyczne. W trosce o jak najlepsze realizowanie bieżących zadań wnikliwie analizowano wszystkie obszary działalności bibliotek, rozpatrując je w odniesieniu do zmieniających się warunków zewnętrznych i pojawiających nowych rozwiązań technicznych i technologicznych. To bowiem, co decyduje o sukcesie każdej konferencji to trafny dobór problematyki, wysoki poziom przygotowywanych referatów i ich interesujące przedstawianie, a w tym jesteśmy naprawdę dobrzy!

Coroczne konferencje problemowe wywołują twórczą mobilizację naszego środowiska. Organizatorzy podejmują trud merytorycznego i logistycznego przygotowania tych spotkań, negocjują ze sponsorami i układają dobre biznesplany, a jednocześnie planują dla swoich gości pozamerytoryczne wydarzenia, niespodzianki i atrakcje. Autorzy referatów zbierają materiały, które potem analizują, a następnie przystępują do pisania publikacji. Czynny udział w tego typu wydarzeniach naukowych, jakimi są nasze konferencje, uczy pisania wartościowego tekstu oraz tworzenia czytelnej i ciekawej prezentacji ilustrującej poruszony w referacie temat. Samo wygłoszenie referatu oraz prezentacji wobec profesjonalnego, ale przecież życzliwego audytorium, uczy opanowywania stresu i obaw przed publicznymi wystąpieniami. To bardzo ważna umiejętność, która przydaje się nam m.in. przy prowadzeniu zajęć dydaktycznych ze studentami czy też w czasie szkoleń użytkowników. Nie bez znaczenia jest także fakt, iż sprawnie zorganizowane konferencje podnoszą rangę biblioteki zarówno w naszym środowisku, jak i wobec władz rodzimych uczelni.

Podczas konferencji panuje niezwykle serdeczna atmosfera, zauważana i doceniana przez wszystkich uczestników – tu się po prostu chce być! W konferencyjnych kuluarach zawsze trwają ożywione dyskusje, które bardzo często przenoszą się na czas trwania programu kulturalnego, na późne godziny wieczorne czy nawet nocne. Przy okazji konferencji odwiedzamy inne biblioteki, podziwiając ich często nowe siedziby i przyglądając się z bliska zmianom, jakie się w nich dokonują. Nasze coroczne spotkania są doskonałą okazją do nawiązania osobistych kontaktów z koleżankami i kolegami. Dzięki nim znamy się i przyjaźnimy, co bardzo ułatwia codzienną współpracę. Z radością się witamy i z żalem rozstajemy zawsze odczuwając niedosyt!

Co dalej?

Bez wątplenia należy kontynuować tradycję organizowania naszych środowiskowych konferencji problemowych, jako ważnego wydarzenia edukującego, inspirującego, stymulującego rozwój, cementującego bliską współpracę bibliotekarzy medycznych. Przed nami z pewnością nowe wyzwania, którymi trzeba będzie się zająć, takie jak: tworzenie repozytoriów instytucjonalnych, a może budowanie wspólnego repozytorium dla środowiska medycznego czy wypożyczanie e-książek na czytnikach, jak i online, czy też samych tabletów. Pilną koniecznością może okazać się wymiana doświadczeń w dostarczaniu pakietów materiałów dydaktycznych w wersji cyfrowej niezbędnych studentom do nauki, bowiem zgodnie z zamysłem rektora GUMed, już w rozpoczynającym się za chwilę roku akademickim, wszyscy studenci I roku Wydziału Lekarskiego zostaną wyposażeni w tablety, jako podstawowe narzędzie dydaktyczne.

Może warto pokusić się o zapewnienie transmisji online oraz nagrywanie wygłoszonych na naszych konferencjach referatów i dyskusji, a następnie udostępnianie ich

w sieci tak, by można było z nich korzystać zawsze i wszędzie. A może należałoby na konferencjach używać Twittera nie tylko do tweetowania, czyli dzielenia się na bieżąco uwagami z konferencji, ale aby za jego pośrednictwem również inni korzystający z Twittera mogli na bieżąco komentować i zadawać pytania. A może każdej konferencji trzeba byłoby założyć fanpage na Facebooku, by i tam mogła się toczyć społeczniowa dyskusja...

Teraz właśnie jest czas na decyzje i działanie, wszak kolejna konferencja już za rok w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach.

A zatem... zacznijmy tu gdzie jesteśmy, użyjmy tego co mamy, zróbmy co możemy... i jeszcze więcej!

Bibliografia

Ajdukiewicz - Tarkowska Anna, Wiśniewski Grzegorz: Biblioteka medyczna w Internecie - przestrzeń zorientowana na użytkownika. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 400-412, il., bibliogr.

Bednarek-Michalska Bożena: Biblioteki cyfrowe: nową ofertą usługową dla naukowych środowisk medycznych w Polsce. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 2 s.180-192

Birska Renata, Sławińska Renata: Efektywność szkoleń prowadzonych w formie tradycyjnej i online. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 1 s. 199-207

Birska Renata, Sławińska Renata: 25 lat spotkań bibliotekarzy medycznych: referat jubileuszowy. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 151-163

Budek Dagmara: Kalendarium konferencji problemowych bibliotek medycznych 1981-2005. Wzorce współpracy bibliotek naukowych w Polsce: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego; 21-23 września 2005 roku. Szczecin: Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie; 2005 s. 60-62

Budek Dagmara: Kronika wydarzeń w bibliotekach medycznych za lata 2002 - 2008 *Forum Bibl. Med.* 2008 R. 1 nr 1 s. 83-104, portr.

Budek Dagmara, Klimko Renata: Ocena publikacji naukowych na uczelniach medycznych: raport rozbieżności. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 1 s. 449-460

Butrym Daria, Szreder Ireneusz: Regionalne Centrum Informacji Medycznej: dwa lata pracy na rzecz środowiska medycznego regionu kujawsko-pomorskiego w zakresie naukowej informacji medycznej. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 2 s. 636-645

Cieśla Jolanta, Stasiak Marcin, Zdeb Urszula, Niedźwiedzka Barbara: Bibliotekarz medyczny - nauczyciel umiejętności informacyjnych. Obraz wyłaniający się z badania potrzeb edukacyjnych bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach medycznych i pokrewnych w Polsce. *Prakt. i Teor. Inf. Nauk. i Techn.* 2009 T. 17 nr 3 s. 3-11

Czarnecka Agnieszka: Model of desktop publishing services in the modern offer of an academic library. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 414-429

Dąbrowski Jan: Informator o bibliotekach medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2008 R. 1 nr 1 s. 15-51, portr.

Dyrda Jerzy, Majewska-Piątkowska Anna, Noga Krzysztof: Rola i znaczenie kwalifikacji zawodowych bibliotekarzy w kształceniu użytkowników. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 208-213

Głowacka Ewa: Ekologia informacji: sposób na choroby informacyjne? *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 2 s. 151-164

Gościński Krzysztof, Noga Krzysztof: Otwarty dostęp do wiedzy na przykładzie strony internetowej Biblioteki Głównej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 462-471, il.

Grała Barbara, Kozakiewicz Witold: Infobrokering and searching the deep web: the new role of employee of the department of medical scientific information. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 401-405

Grała- Kociak Barbara: Przewodnik po naukowych źródłach elektronicznych w zakresie stomatologii. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 213-219, il., bibliogr.

Grygorowicz Anna: Konferencja problemowa bibliotek medycznych jako jedna z form współpracy. *Forum Bibl. Med.* 2008 R. 1 nr 1 s. 315-318

Grygorowicz Anna, Kraszewska Elżbieta: Propozycje standardów w zakresie edukacji użytkowników polskich bibliotek medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 292-301

Grygorowicz Anna, Kraszewska Elżbieta, Omilian-Mucharska Małgorzata: O szkoleniu bibliotecznym online Biblioteki Głównej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego raz jeszcze. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 1 s. 169-194

Grządzielewska Ewa, Hajduk Roma, Kosicka Joanna, Posadzy Maria: Organizacja wolnego dostępu do kolekcji bibliotecznych. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 2 s. 181-186

Howorka Bolesław: Biblioteki wobec prawa autorskiego w procesie digitalizacji zbiorów i tworzeniu bibliotek cyfrowych. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 2 s. 252-264

Kotlarek- Naskręt Magdalena, Badziągowska Olga: Przyszłość i kierunki rozwoju bibliotek medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 304-309, bibliogr.

Krajewski Piotr, Mamorska Kamila: Frontem do czytelnika czyli realizacja idei otwartości w Bibliotece Głównej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 320-336, il., bibliogr.

Kubiak Monika: Współpraca lekarza z biblioteką medyczną: spojrzenie bibliotekarza. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 2 s. 350-364

Kuczkowska Maria, Grządzielewska Ewa, Hajduk Roma, Rybarczyk Renata: Funkcjonowanie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w otwartej przestrzeni - dwa lata doświadczeń. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 381-399, il., bibliogr.

Laval Józefa de: "Gdańsk po raz drugi". Zamierzenia i dokonania współpracujących bibliotek medycznych. X Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych. Gdańsk: Akademia Medyczna w Gdańsku. Biblioteka Główna; 23-26.06. Gdańsk 1993 s. 7-16

Laval Józefa de: 20 lat współpracy bibliotek medycznych: refleksje jubileuszowe. *Biul. GBL* 2001 nr 365 s. 3-12

Modrzevska Mirosława, Omilian-Mucharska Małgorzata, Grygorowicz Anna, Kraszewska Elżbieta: Jakie są granice inwestowania w dostęp do wiedzy? Analiza kosztów zakupu i statystyk wykorzystania zasobów elektronicznych w Bibliotece Głównej Akademii Medycznej w Gdańsku w latach 2003-2007. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 2 s. 472-505

Niedźwiedzka Barbara: Zróżnicowane nauczanie kompetencji informacyjnych: odpowiedź na rosnące trudności i potrzeby użytkowników informacji naukowej. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 188-192

Niedźwiedzka Barbara, Hunskaar Irene, Sieradzka - Fleituch Małgorzata, Küfner - Lein Regina, Slåttsjøe Hege, Stenhammer Anne: Doświadczenia i wnioski z realizacji polsko - norweskiego projektu „MedLibTrain” *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 2 s. 321 - 329

Niedźwiedzka Barbara, Stasiak Marcin, Zdeb Urszula, Cieśla Jolanta: Potrzeba, wiedza i umiejętności edukacyjne bibliotekarzy prowadzących szkolenia użytkowników bibliotek w instytucjach ochrony zdrowia w Polsce i Norwegii. *Zag. Inf. Nauk.* 2009 nr 2 s. 70-80, tab. wyk., bibliogr.

Pathways to new roles: The Education, Training and Continuing Development of the Healthy Library & Information Workforce. EAHIL Workshop; 12-15.09.2007; Kraków: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Collegium Medicum. Kraków 2007

- Piotrowicz Aniela: Naukowa informacja medyczna dla doktorantów i lekarzy. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 1 s. 194-198
- Piotrowicz Aniela: Przeobrażenia bibliotek uczelni medycznych efektem ścisłej współpracy i wymiany doświadczeń. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 257-268, bibliogr.
- Przyłuska Jolanta: Medical library as an intellectual support for users. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 522-533
- Przyłuska Jolanta: Open Access w czasopismach medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 2 s. 360-378
- Przyłuska Jolanta: Strony internetowe bibliotek uczelni medycznych i instytutów naukowych. *Forum Bibl. Med.* 2008 R. 1 nr 1 s. 52-82, il. portr.
- Siek Bartłomiej: Open Access a wybrane wskaźniki bibliometryczne. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 451-461, il., tab., wyk.
- Sławińska Renata: Wspólna platforma edukacyjna z zakresu dydaktyki podyplomowej - projekt bibliotek uczelni medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 2 s. 330 - 334
- Stasiak Marcin, Zdeb Urszula, Uryga Anna: Realizacja przedsięwzięcia bibliotecznego poprzez "Projekt z konkursu": wokół doświadczeń współpracy polskich i norweskich bibliotekarzy medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3nr 2 s. 347-359
- Strumiłło Anna: Biblioteka Uniwersytetu Medycznego w Łodzi miejscem otwartym na ponadstandardowe oczekiwania użytkowników. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 351-361, il., bibliogr.
- Strumiłło Anna: Kalendarium konferencji, sympozjów, seminariów, warsztatów i zjazdów naukowych bibliotek medycznych (1981 - 2008). *Forum Bibl. Med.* 2008 R. 1 nr 1 s. 105- 110
- Styczyński Jan: Współpraca lekarza z biblioteką medyczną: spojrzenie lekarza. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 2 s. 335-50
- Szkutnik Zdzisław Piotr: E-learning w kształceniu polskich bibliotekarzy oraz użytkowników bibliotek. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 1 s. 101-157
- Śniechowska-Karpińska Anastazja: E-learning jako jedna z metod edukacji użytkowników bibliotek naukowych i bibliotekarzy oraz element promocji biblioteki. *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 234-241
- Śniechowska-Karpińska Anastazja: Kształcenie bibliotekarzy medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 1 s. 319-340
- Tupikowska Agnieszka, Budek Dagmara: Wolny dostęp do pólek jako forma ożywienia księgozbioru. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 2 s. 187-191
- Uryga Anna, Bator Beata, Zdeb Urszula, Stalmach Lucjan: Klucze do pólki - regały na pulpit - książki do kieszeni: Biblioteka Medyczna UJ CM w transformacji. *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 2 s. 192-204
- Wałek Anna: Open Access w naukach biomedycznych. *Forum Bibl. Med.* 2012 R. 5 nr 1 s. 196-205
- Zdeb Urszula, Marcjan Małgorzata, Szczerba Monika, Cieśla Jolanta: Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy? Perspektywy rozwoju zawodowego pracowników bibliotek medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 1 s. 294-308
- Żmuda Ryszard: Warsztaty elektronicznego nauczania w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi (28 - 29 I 2010 r.). *Forum Bibl. Med.* 2010 R. 3 nr 2 s. 449 - 458; Toż. *Kronikarz* 2010 / 2011 R. 9 nr 15 s. 132 - 146, il.

Załącznik nr 1

Konferencje problemowe bibliotek medycznych: kalendarium (1981 - 2012)

- I. GDAŃSK, 6 XII 1981 r. Jednodniowe spotkanie dyrektorów bibliotek medycznych o charakterze organizacyjnym. Wymiana informacji o posiadanych zbiorach.
- II. BIAŁYSTOK, 23-24 IX 1982 r. *“Wypożyczenia międzybiblioteczne zbiorów medycznych”*
- III. ŁÓDŹ, 15-16 IX 1983 r. *“Biblioteki zakładowe w systemie biblioteczno-informacyjnym wyższych uczelni medycznych”*
- IV. WROCŁAW, 20-21 IX 1984 r. *“Bibliografia i naukowa informacja w medycynie”*
- V. POZNAŃ, 5-7 XII 1985 r. *“Problemy naukowej informacji medycznej”* Międzynarodowe sympozjum z okazji 10-lecia systemu MEDINFORM.
- VI. LUBLIN, 25-26 IX 1986 r. *“Biblioteka centralna i biblioteki współpracujące w dziedzinie medycyny”*. *“Szkolenie biblioteczne studentów w bibliotekach akademii medycznych w Polsce”*
- VII. KRAKÓW, 23-25 IX 1987 r. *“Problematyka czasopism w bibliotekach medycznych”*
- VIII. SZCZECIN, 16-17 VI 1988 r. Spotkanie dyrektorów poświęcone automatyzacji bibliotek oraz wybranym zagadnieniom gromadzenia zbiorów
- IX. KATOWICE, 22-23 VI 1989 r. *“Specjalizacja zbiorów w naukowych bibliotekach medycznych”*
- X. BYDGOSZCZ, 27-28 IX 1990 r. Narada połączona z posiedzeniem Międzybibliotecznej Komisji Koordynacyjnej Bibliotek Medycznych na temat prenumeraty czasopism i automatyzacji procesów bibliotecznych
- XI. WARSZAWA, 21-22 VI 1991 r. *“Współpraca bibliotek medycznych w zakresie udostępniania zbiorów i informacji naukowej”*
- XII. ŁÓDŹ, 10-11 IX 1992 r. WAM: konferencja dyrektorów bibliotek medycznych. 70-lecie wyższego wojskowego szkolnictwa medycznego. Analiza doświadczeń bibliotek ze współpracy z firmami pośredniczącymi w prenumeracie czasopism zagranicznych.
- XIII. GDAŃSK, 23-25 VI 1993 r. *“Działalność naukowa bibliotek medycznych”*, *„Komputeryzacja procesów biblioteczno-informacyjnych w bibliotekach medycznych”*
- XIV. BIAŁYSTOK, 20-22 VI 1994 r. *“Polska bibliografia medyczna: tradycje, współczesność i przyszłość”*

- XV. ŁÓDŹ, 7-9 VI 1995 r. *“Udostępnianie zbiorów bibliotecznych”*
- XVI. LUBLIN - Nałęczów, 26-28 V 1997 r. *„Zbiory specjalne a elektroniczne nośniki informacji”*
- XVII. POZNAŃ, 3-5 VI 1998 r. *“Dydaktyczne funkcje biblioteki głównej akademii medycznej z uwzględnieniem technik informatycznych”*
- XVIII. KRAKÓW, 26-28 V 1999 r. *“Możliwości współpracy bibliotek naukowych i świadczenia usług w oparciu o rozległe sieci komputerowe”*
- XIX. WROCŁAW, 31 V -2 VI 2000 r. *“Perspektywy współpracy bibliotek medycznych w dobie elektronicznych technologii”*
- XX. SZCZECIN - Międzyzdroje, 6-8 VI 2001 r. *“Współpraca bibliotek w zakresie wymiany dokumentów w Polsce i na świecie”, “Systemy elektronicznej dystrybucji dokumentów”*
- XXI. POZNAŃ, 28-29 XI 2002 r. *“Biblioteki medyczne wobec problemu bibliometrycznej oceny dorobku naukowego uczelni”*
- XXII. WARSZAWA, 23-24 VI 2003 r. *“Rozwój zintegrowanych usług bibliotecznych”*
- XXIII. GDAŃSK, 21-22 VI 2004 r. *“Polityka gromadzenia i profilowania zbiorów w polskich bibliotekach medycznych w dobie nowoczesnych technologii informatycznych”*
- XXIV. BIAŁYSTOK - BIAŁOWIEŻA, 7-9 IX 2005 r., *“Międzynarodowa współpraca bibliotek w dobie zmieniających się potrzeb użytkowników”*
- XXV. LUBLIN - KAZIMIERZ DOLNY, 12-14 VI 2006 r. *“Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej - koncepcje i doświadczenia”*
- XXVI. BYDGOSZCZ, 15-17 IX 2008 r. *“Naukowa informacja medyczna w Polsce. Biblioteki medyczne wobec potrzeb środowisk medycznych oraz perspektyw ich rozwoju w realiach Unii Europejskiej”*
- XXVII. ŁÓDŹ, 14-15 IX 2009 r. *“Działalność dydaktyczna oraz zarys dziejów, stan obecny i perspektywy rozwoju bibliotek uczelnianych, instytutowych i innych naukowych w Polsce”*
- XXVIII. WROCŁAW, 9-11 VI 2010 r. *“Zasoby biblioteczne na wyciągnięcie ręki – model własnościowy a model otwarty”*
- XXIX. SZCZECIN, 7-9 VI 2011 r. *“Strategia kształtowania profilu bibliotekarza medycznego”*
- XXX. POZNAŃ, 10-12 IX 2012 r. *“Otwarta biblioteka - otwarta nauka”*

Załącznik nr 2

Dyrektorzy bibliotek uczelni medycznych, gospodarze i organizatorzy konferencji

Białystok:	mgr Krystyna Kubala (1982), mgr Krystyna Sarosiek (1994), mgr Danuta Dąbrowska-Charytoniuk (2005)
Bydgoszcz:	dr Eugeniusz Janowicz (1990), dr Krzysztof Nierzwicki (2008)
Gdańsk:	mgr Józefa de Laval (1981, 1993), mgr inż. Anna Grygorowicz (2004)
Katowice:	dr Alfred Puzio (1989)
Kraków:	mgr Władysław Szot (1987), mgr Anna Uryga (1999)
Lublin:	mgr inż. Leokadia Patyra (1986), mgr Lucyna Smyk (1997), mgr Renata Birska (2006)
Łódź:	mgr Jadwiga Piotrowska (1983), dr Ryszard Żmuda (1995, 2009)
Łódź, WAM:	płk dr Wiesław Świtek (1992)
Poznań:	mgr Bolesław Howorka (1985), mgr Aniela Piotrowicz (1998, 2002, 2012)
Szczecin:	mgr Weronika Nieznanowska (1988), mgr Danuta Jaworska (2001), mgr Dagmara Budek (2011)
Warszawa:	dr Irena Komasa (1991), mgr Mirosława Müldner-Kurpeta (2003)
Wrocław:	dr Leszek Barg (1984), mgr Renata Sławińska (2000, 2010)

Załącznik nr 3
Fotografie dyrektorów - organizatorów Konferencji naukowych

Dr Leszek BARG

Mgr Renata BIRSKA

Mgr Dagmara BUDEK

Mgr Danuta DĄBROWSKA -
CHARYTONIUK

Mgr inż. Anna GRYGOROWICZ

Mgr Bolesław HOWORKA

Dr Eugeniusz JANOWICZ

Mgr Danuta JAWORSKA

Dr Irena KOMASARA

Mgr Krystyna KUBALA

Mgr Józefa de LAVAL

Mgr Mirosława MÜLDNER-
KURPETA

Dr Krzysztof NIERZWICKI

Mgr Weronika NIEZNANOWSKA

Mgr inż. Leokadia PATYRA

Mgr Aniela PIOTROWICZ

Mgr Jadwiga PIOTROWSKA

Dr Alfred PUZIO

Mgr Krystyna SAROSIEK

Mgr Renata SŁAWIŃSKA

Mgr Lucyna SMYK

Mgr Władysław SZOT

Płk dr Wiesław ŚWITEK

Mgr Anna URYGA

Planowane

Dr Ryszard ŻMUDA

Mgr Ewa NOWAK
2013

Mgr Irmina UTRATA
2014

I KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Gdańsku, 1981 r.

Zacznij tam gdzie jesteś,
użyj tego **CO** masz,
zrób co **możesz...**
(anonim)

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

I KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Gdańsku, 1981 r.

Budynek Biblioteki Głównej AMG

Budynek Szpitala Klinicznego w Gdańsku

prof. dr hab. Mariusz Żydowo

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

**DYREKTORZY INSTYTUCJI,
KTÓRE ROZPOCZĘŁY WSPÓŁPRACĘ W 1981 R.**

Główna Biblioteka Lekarska

- prof. dr hab. Janusz Kapuścik

Biblioteki Główne Akademii Medycznych:

- dr Leszek Barg (Wrocław)
- mgr Danuta Grad (Szczecin)
- mgr Bolesław Howorka (Poznań)
- mgr Zofia Jasińska (Lublin)
- dr Irena Komasa (Warszawa)
- płk. lek. Marian Kowalik (WAM – Łódź)
- mgr Józefa de Laval (Gdańsk)
- dr Jan Rafał Olbromski (Białystok)
- dr Alfred Puzio (Katowice)
- dr Jerzy Supady (Łódź)
- mgr Władysław Szot (Kraków)

XXXJUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

**VIII Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Szczecin, czerwiec 1988**

XXXJUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XVI Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Nalęczów, Kozłówka, czerwiec 1997

XXXJUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XVIII Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych
Kraków, czerwiec 1999

XXXJUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

Doroczne Konferencje Problemowe są:

Forum merytorycznych dyskusji m.in. o:

- polskim bibliotekarstwie medycznym i zadaniach, jakie przed nim stoją
- zmieniających się potrzebach użytkowników
- nowych wyzwaniach i obszarach aktywności
- zastosowaniu pojawiających się rozwiązań technicznych i technologicznych w bieżącej działalności
- uwarunkowaniach zewnętrznych wpływających na funkcjonowanie bibliotek

Okazją do:

- poszerzania wiedzy zawodowej
- wymiany poglądów i zdobywania nowych doświadczeń
- osobistych kontaktów

A także:

- źródłem inspiracji do zmian w funkcjonowaniu bibliotek
- miejscem powstawania nowych pomysłów
- twórczą mobilizacją naszego środowiska
- wydarzeniem budującym prestiż bibliotek medycznych w polskim bibliotekarstwie akademickim

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXV JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH

Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej – koncepcje i doświadczenia

Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Lublin - Kazimierz Dolny, 12-14 czerwca 2006 r.

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXV JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH

**Kształcenie użytkowników naukowej informacji medycznej
– koncepcje i doświadczenia**

Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Lublin - Kazimierz Dolny, 12-14 czerwca 2006 r.

Mówiliśmy m.in. o:

- konieczności ustawicznego dokształcania się bibliotekarzy
- e-learningu, jako nowym sposobie prowadzenia zajęć dydaktycznych
- doświadczeniach zdobytych w trakcie przygotowań oraz realizacji e-szkoleń
- potrzebie uczenia użytkowników samodzielnego korzystania ze Źródeł informacji naukowej, czyli podnoszenia ich kompetencji informacyjnych

Została także zgłoszona

Propozycja standardów w zakresie edukacji użytkowników polskich bibliotek medycznych

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

EUROPEAN ASSOCIATION FOR HEALTH INFORMATION & LIBRARIES
**PATHWAYS TO NEW ROLES: The Education, Training and Continuing Development
of the Health Library & Information Workforce**

Biblioteka Medyczna Uniwersytetu Jagiellońskiego - Collegium Medicum w Krakowie
Kraków, 12-15 września 2007 r.

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

EUROPEAN ASSOCIATION FOR HEALTH INFORMATION & LIBRARIES
**PATHWAYS TO NEW ROLES: The Education, Training and Continuing Development
of the Health Library & Information Workforce**

Biblioteka Medyczna Uniwersytetu Jagiellońskiego - Collegium Medicum w Krakowie
Kraków, 12-15 września 2007 r.

W międzynarodowym gronie referentów byli:

- Barbara Grala i Witold Kozakiewicz z BG UMŁ
- dr Jolanta Przytuśka z Biblioteki Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi
- Agnieszka Czarnecka z BG WUM

W sesji posterowej udział wzięli
bibliotekarze bibliotek uczelnianych
z Krakowa, Lublina, Szczecina,
Poznania, Gdańska oraz
z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA - OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXVI KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
**Naukowa informacja medyczna w Polsce. Biblioteki medyczne wobec potrzeb środowisk medycznych
oraz perspektywy ich rozwoju w realiach Unii Europejskiej**

Biblioteka Medyczna Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy
Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA - OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXVI KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Naukowa informacja medyczna w Polsce. Biblioteki medyczne wobec potrzeb środowisk medycznych
oraz perspektywy ich rozwoju w realiach Unii Europejskiej

Biblioteka Medyczna Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy
Bydgoszcz, 15-17 września 2008 r.

Wśród poruszanych zagadnień znalazły się:

- biblioteki cyfrowe oraz repozytoria odgrywające coraz istotniejszą rolę w komunikacji naukowej
- potrzeby użytkowników bibliotek medycznych w zakresie dostępu do e-Źródeł naukowej informacji medycznej, statystyki wykorzystania tych Źródeł, granice inwestowania w dostęp do wiedzy wobec stale rosnących wydatków na zakup baz danych
- ocena współpracy biblioteki z lekarzem – jej użytkownikiem z punktu widzenia obu współpracujących stron
- możliwości pozyskiwania przez biblioteki Środków z Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej oraz z Unii Europejskiej
- ekologia informacji badająca potrzeby informacyjne człowieka oraz relacje pomiędzy informacją a zdrowiem fizycznym, psychicznym i społecznym każdego z nas wobec rzeczywistości nadmiaru informacji cyfrowej

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXVII KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Działalność dydaktyczna oraz zarys dziejów, stan obecny i perspektywy rozwoju
bibliotek uczelnianych, instytutowych i innych naukowych w Polsce

Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
Łódź, 14-15 września 2009 r.

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXVII KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Działalność dydaktyczna oraz zarys dziejów, stan obecny i perspektywy rozwoju
bibliotek uczelnianych, instytutowych i innych naukowych w Polsce
Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
Łódź, 14-15 września 2009 r.

Główne zagadnienia:

- *wykorzystanie e-learningu w dydaktyce
- *zalety i wady nauczania przez Internet
- *znaczenie prawidłowej ewaluacji wyników e-szkoleń
- *porównanie efektywności szkoleń prowadzonych w formie tradycyjnej i elektronicznej
- *szkolenia z zakresu naukowej informacji medycznej dla doktorantów i lekarzy
- *stan obecny bibliotek medycznych w Polsce i ich plany na przyszłość

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXVIII KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Zasoby biblioteczne na wyciągnięcie ręki – model własnościowy a model otwarty
Biblioteka Akademii Medycznej we Wrocławiu
Wrocław, 9-11 czerwca 2010 r.

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXVIII KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Zasoby biblioteczne na wyciągnięcie ręki – model własnościowy a model otwarty
Biblioteka Akademii Medycznej we Wrocławiu
Wrocław, 9-11 czerwca 2010 r.

Poruszane problemy to:

- organizacja zbiorów w wolnym dostępie
- biblioteki cyfrowe
- digitalizacja zbiorów, m.in. w aspekcie obowiązującego prawa autorskiego
- repozytoria
- czasopisma medyczne publikowane w ramach ruchu Open Access

Bibliotekarze z Biblioteki Medycznej UJ CM podzieliли się doświadczeniami z ponad półtorarocznej współpracy z norweskimi bibliotekarzami medycznymi w ramach projektu MedLibTrain, której owocem jest wspólnie opracowany, opublikowany i dostępny online w języku polskim i angielskim podręcznik

*Zostań lepszym nauczycielem kompetencji informacyjnych.
Przewodnik nie tylko dla bibliotekarzy medycznych*

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXIX KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
Strategia kształtowania profilu bibliotekarza medycznego
Biblioteka Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie
Szczecin, 7-9 czerwca 2011 r.

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

Tematyka referatów dotyczyła m.in.:

- edukacji, kompetencji i dróg rozwoju zawodowego bibliotekarzy działających w bibliotekach medycznych
- porównania sytuacji bibliotekarzy medycznych w Polsce, Anglii i Norwegii
- różnic w zasadach stosowanych w poszczególnych bibliotekach uczelnianych przy przygotowywaniu różnego typu analiz bibliometrycznych dorobku naukowego
- *Ocena publikacji naukowych na uczelniach medycznych – raport różnorodności / Renata Klimko, Dagnara Budek; z przygotowanego opracowania wynika niestety, iż:*

„rozbieżności dotyczą właściwie wszystkich aspektów wykonywania analiz bibliometrycznych, począwszy od tego, jakie typy publikacji są punktowane, a skończywszy na tym, według jakich zasad”

Trochę statystyki...

Zobacz wykresy 1-7 na s. 275-280

KILKA SŁÓW KOMENTARZA

Należy jednak mocno podkreślić, że istotna jest nie tyle ilość, ale jakość wystąpień.

1. każdy z ośrodków ma swoje silne oraz słabsze strony
2. na stopień zaangażowania ośrodków w przygotowanie wystąpień wpływa m.in.
 - obciążenie obowiązkami na rzecz innych jednostek swojej uczelni czy instytutu
 - obciążenie dydaktyką
 - sytuacja finansowa
3. każdy z zespołów bibliotecznych ma również inny potencjał wynikający z:
 - obecności lidera,
 - stopnia zmotywowania,
 - kreatywności,
 - poziomu wykształcenia,
 - wszechstronności,
 - liczebności zespołu i jego struktury wiekowej

Nasze główne i podstawowe zadanie to:
zapewnienie użytkownikom – odpowiednio do ich potrzeb – dostępu do szerokokorozumianych źródeł informacji i bieżący kontakt z czytelnikiem

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

CO DALEJ?

Należy kontynuować tradycję organizowania naszych środowiskowych konferencji problemowych, jako ważnego wydarzenia edukującego, inspirującego, stymulującego rozwój i cementującego bliską współpracę bibliotekarzy medycznych

Nowe wyzwania – m.in.:

- tworzenie repozytoriów instytucjonalnych, a może budowanie wspólnego repozytorium dla środowiska medycznego
- wypożyczanie e-książek na czytnikach i online, czy też samych tabletek
- tworzenie i dostarczanie pakietów materiałów dydaktycznych w wersji cyfrowej niezbędnym studentom do nauki

Tematów z pewnością nie zabraknie!

Może warto pokusić się także o:

- zapewnienie transmisji naszych konferencji online, czy też udostępnianie nagranych referatów w sieci
- używanie Twittera nie tylko do tweetowania
- zakładanie każdej konferencji fanpage'a na Facebooku, by i tam mogła się toczyć społecznościowa dyskusja...

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań

...**zaczniemy** tu gdzie jesteśmy,

użyjemy tego **CO** mamy,

zrobmy co możemy...

i jeszcze więcej!

XXX JUBILEUSZOWA KONFERENCJA PROBLEMOWA BIBLIOTEK MEDYCZNYCH
OTWARTA BIBLIOTEKA – OTWARTA NAUKA, 10-12 września 2012, Poznań